

Geschichte der spanischen und portugiesischen Literatur, von WILHELM GIESE. Bonn, Athenäum-Verlag, 1949. 176 pàgs. («Geschichte der europäischen Literaturen.»)

El Prof. Wilhelm Giese ens ofereix en un breu volumet, que forma part de la col·lecció de literatures europees de l'Athenäum-Verlag, de Bonn, un resum de les tres literatures romàniques de la Península Ibèrica, sense oblidar les lletres basques. L'obra, escrita amb claredat i concisió,¹ està dividida en cinc capítols, que tracten de l'Edat Mitjana (pàgs. 7-41), els segles XVI i XVII (pàgs. 42-88), el segle XVIII (pàgs. 89-98), el segle XIX (pàgs. 99-126) i el segle XX (pàgs. 127-143). Vint-i-sis pàgines, a continuació, apleguen les dades biogràfiques i la llista d'obres dels principals autors esmentats. Al final, un índex de noms fa manejable el llibret.

És de lloar la discreció amb què l'autor ha sabut resumir — tasca no sempre fàcil — els fets més importants i les personalitats més destacades de les literatures que estudia. Poques observacions a fer, en general: la historicitat del Cid (pàg. 10), les relacions de dependència dels romanços respecte a les gestes (pàg. 13), haurien pogut ésser precisades; el títol — no en castellà — del *Libre dels tres reis d'Orient* (pàg. 15) postula una font més aviat provençal que francesa; per dubtosa que hom consideri l'atribució de *La Celestina* (pàg. 25), no pot passar-se per alt el nom de Fernando de Rojas; entre els poetes moderns (pàg. 130), cal no oblidar Gerardo Diego, Rafael Alberti, Jorge Guillén, Vicente Aleixandre.² Degut, potser, a la inexistència d'una ampla i segura història de la literatura catalana,³ trobem algunes indicacions sobre aquesta que no poden passar sense comentari: els trobadors Guillem de Mur i Amanieu de Sescàs (no Des-Escàs) (pàg. 26) no són catalans; entre els poetes importants que escriuen en provençal (*ibid.*) no poden deixar de figurar Guillem de Cabestany ni Cerverí; els problemes de la composició de la crònica de Jaume I (pàg. 28) no han d'ésser ignorats; donar com a catalana la llengua de la lírica del segle XIV (pàgs. 28-29) és simplificar una qüestió més aviat complexa; atribuir absolutament a Bernat Descoll la redacció de la crònica de Pere III⁴ (pàg. 29) és apartar-se de la realitat; ⁵ Ausiàs March no depèn del Petrarca per la forma (pàg. 32),

1. Potser el títol — de contorns més aviat polítics que lingüístics i literaris — és desorientador. Hauria estat preferible, sens dubte, el d'Història de les literatures hispàniques.

2. Algunes errades mecàniques a corregir: *Calila e Digna* (per *Dimna*, pàg. 18), *Petrus Alfonsii* (per *Alfonsi*, pàg. 20), *Pedro de Guillén de Segovia* (per *P. Guillén*, pàg. 23), *Fray Gerundio de Campazos* (per *Campazas*, pàg. 91), *Adelaro López de Ayala* (per *Adelardo*, pàg. 109), *Gregorio Martínez Sierra* (per *Gregorio Martínez*, pàg. 136). Hi faig referència perquè sobten dins una composició neta i revisada amb bona cura.

3. En redactar el seu llibre, l'autor no podia conèixer, encara, el capítol sobre la literatura catalana, degut al Sr. Jordi Rubió, de la *Historia general de las literaturas hispánicas* dirigida per G. Díaz-Plaja (Barcelona [1949] ss.).

4. La numeració que cal donar als comtes-reis de Barcelona-Aragó ha d'ésser la catalana — la usada per ells mateixos — i amb més motiu si llurs noms són adduits en català. Així, el Pere III de les pàgs. 27 i 28, és Pere II *el Gran*, de Catalunya-Aragó, i el Pere IV de la pàg. 29 és Pere III *el Cerimoniós* (cf. *ER*, I, 238).

5. Vegeu R. GUBERN I DOMÈNECH, *Notes sobre la redacció de la Crònica de Pere el Cerimoniós*, *ER*, II, 135-148. Sobre el caràcter retòric i artificiosos que el Sr. Giese atribueix a aquesta crònica ja protestà el Sr. J. Rubió, *EUC*, XVII (1932), 318.

sinó de l'escola tolosana; al costat de Barcelona i València (pàg. 111), cal recordar Mallorca en el desvetllament romàntic que mena a la Renaixença; hi ha una desproporció evident (pàgs. 112-113) entre els comentaris dedicats al Verdguer líric i a l'èpic; l'estrofa usada al començament del *Canigó* (pàg. 114) no és l'estrofa mistralenca, que es troba, en canvi, en *Els amors d'En Jordi i Na Guideta*; entre la producció teatral de Guimerà, al costat de *Terra baixa* (pàg. 114), podien ésser recordats *Mar i cel* i *Maria Rosa*; entre els moderns poetes del Principat (pàg. 137) no ha de mancar Carles Riba ni Josep M. de Sagarra; més representatius que Andreu Caimari, per l'escola mallorquina, són Llorenç Riber, Miquel Ferrà i Maria Antònia Salvà; els noms de Josep Pous i Pagès i Víctor Català no poden ésser oblidats com a novellistes, ni el d'Ernest Martínez i Ferrando com a narrador; al costat de Puig i Ferrer (pàgina 138), per al teatre, cal posar Pous i Pagès, Sagarra, Carles Soldevila, més que no pas el Ruyra de *La bona noia*; entre els erudits catalans (pàg. 143) manca Lluís Nicolau d'Olwer; l'obra de Pompeu Fabra per la depuració de la llengua literària moderna no ha d'ésser tampoc oblidada; la data de naixença de Guimerà (pàg. 154) ha de corregir-se de 1847 en 1845.⁶

L'obra del Prof. Giese, que esperem veure alliberada d'aquests petits defectes en una nova edició, pot indubtablement prestar bons serveis a qui desitgi una primera i ràpida informació sobre les diverses literatures hispàniques.

R. ARAMON I SERRA

[MARCELINO MENÉNDEZ PELAYO]: *Historia de las ideas estéticas en España*.

Edició revisada y compulsada por D. ENRIQUE SÁNCHEZ REYES. [Prólogo de D. JOSÉ IBÁÑEZ MARTÍN.] Tomos I-V e índice. Santander, Aldus S. A. de Artes Gráficas (CSIC), 1940. XX + 534 pàgs. + 1 retrat; 506 pàgs.; 672 pàgs.; 624 pàgs.; 524 + 1106 pàgs. («Edición nacional de las Obras completas de Menéndez Pelayo», I-V.) — *Historia de los heterodoxos españoles*. Edición preparada por D. ENRIQUE SÁNCHEZ REYES. Tomos I-VIII. Santander, Aldus S. A. de Artes Gráficas (CSIC), 1946-1948. XVI + 432 pàgs.; 496 pàgs.; 448 pàgs.; 452 pàgs.; 486 pàgs.; 514 pàgs.; 736 pàgs.; 592 pàgs. («Edición nacional de las Obras completas de Menéndez Pelayo», XXXV-XLII.) — *Ensayos de crítica filosófica*. Edición preparada por ENRIQUE SÁNCHEZ REYES. Santander, Aldus S. A. de Artes Gráficas (CSIC), 1948. 424 pàgs. («Edición nacional de las Obras completas de Menéndez Pelayo», XLIII.)

A les darreries de la seva vida, M. Menéndez Pelayo acarona l'idea d'afegir en unes «obres completes» la seva vasta producció literària; més cobejós, però, de la creació que de la compilació, concebé una magna empresa nova de dinou sèries d'estudis, en la qual volia refundre tot el que havia publicat fins aleshores. La mort ho deixà en projecte. Foren els deixebles, primer A. Bo-

6. Anotem, encara: *Guillem de Berguedà* (no *Bergadà*, pàg. 26), *Ramon Llull*, *Romeu Llull* (no *Lull*, pàgs. 27, 32), *Eiximenis* (no *Eximèniç*, pàg. 30), *Vicent o Vicenç Ferrer* (no *Vicens*, pàg. 30), *Joan Rois de Corella* (no *Roiç*, pàg. 33), *Miquel Costa* (no *Miguel*, pàg. 113).